

Nr 185.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsförbättring åt vissa befattningshavare vid flottans varv; given Stockholms slott den 13 mars 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1931.

Närvarande:

Statsministern **EKMAN**, ministern för utrikes ärendena friherre **RAMEL**, statsråden **GÄRDE**, **HAMRIN**, **VON STOCKENSTRÖM**, **STADENER**, **GYLLENSWÄRD**, **LARSSON**, **HOLMBÄCK**, **JEPPSSON**, **HANSÉN**, **RUNDOVIST**.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet **Hamrin**, anför:

Jämlikt de genom kungörelse den 24 november 1876 (nr 51 s. 1) fastställda grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar äro verkmästare vid varvsstat vid uppnådda 55 levnads- och 30 tjänstår berättigade till pension. Pensionen utgår med samma belopp som för flaggmaskinist (flaggunderofficer).

Sedan 1922 års riksdag godkänt ett av Kungl. Maj:t i proposition nr 171 framlagt förslag till kungörelse med grunder för pensionsförbättring

åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen, utfärdades den 15 juni 1922 kungörelse i ämnet (nr 336). Enligt denna kungörelse äga beställningshavare, vilka vid avgång ur tjänst äro i åtnjutande av lön enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen den 29 juni 1921 (nr 388), efter avgången att med de undantag och enligt de särskilda bestämmelser, som stadgas i kungörelsen, uppbära pensionsförbättring med sådana belopp, att summan av pension, fyllnadspension och pensionsförbättring uppgår för helt år räknat till i kungörelsen angivna belopp, som till storleken variera allt efter den lönegrad, i vilken vederbörande åtnjöt lön vid sin avgång. Sålunda är för den lönegrad, i vilken flaggunderofficer åtnjuter lön, eller 3:e lönegraden å löneplanen för underofficerare, summan av nyssberörda pensionsförmåner angiven till 2,250 kronor.

I det från och med den 1 januari 1928 gällande avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet den 20 maj 1927 (nr 170) har någon ändring icke vidtagits beträffande flaggunderofficerares placering i lönegrad.

Vad beträffar verkmästare vid manjen äro de icke enligt nuvarande bestämmelser berättigade till pensionsförbättring.

I det av 1921 års pensionskommitté den 12 januari 1922 avgivna förslag, som låg till grund för förut omförmälda proposition, anförde kommittén, bland annat, att då verkmästare vid varvsstat ej vore i då gällande bestämmelser om pensionsförbättring (kungörelsen den 29 augusti 1919, nr 569) upptagna såsom berättigade till sådan förmån, vore de att hänföra till de personalgrupper, för vilka sådan förmån ansetts böra göras beroende av prövning i varje särskilt fall; och erinrade kommittén, att riksdagen i åtskilliga fall hade beviljat sådan personal pensionsförbättring med belopp, som funnes bestämt för motsvarande underofficer. Härutinnan hade kommittén icke ansett sig böra föreslå någon ändring.

I särskilda till Kungl. Maj:t ställda skrifter hava verkmästaren av 1:a klass vid flottans varv i Stockholm Ernst Leonard Andersson, verkmästaren av 2:a klass vid samma varv Karl Johan Sjöblom, verkmästaren av 2:a klass vid flottans varv i Karlskrona Adolf Verner Kjellberg samt kontorsskrivaren av 1:a klass, kontorsföreståndaren vid ingenjördepartementet vid flottans varv i Karlskrona Johan Adolf Teodor Langwagen anhållit att för tiden från och med erhållet avsked få komma i åtnjutande av pensionsförbättring.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, beträffande *Andersson*, att han, som är född den 18 september 1869, antogs till mästare vid månadslönarstaten vid flottans varv i Stock-

holm från och med den 15 januari 1902 och befordrades till verkmästare därstädes den 30 november 1907; att han från och med den 1 juli 1928 är extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med placering såsom verkmästare av 1:a klass vid nyssnämnda varv och med lön enligt 18:e lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän; samt att han sedan den 1 februari 1902 är delägare i flottans pensionskassa;

beträffande *Sjöblom*, att han, som är född den 10 april 1873, anställdes såsom daglönare vid flottans varv i Stockholm den 7 januari 1902 och befordrades till förman därstädes den 1 maj 1911; att han antogs att vara mästartare vid månadslönarstaten vid samma varv från och med den 1 januari 1912 och befordrades till verkmästare därstädes den 1 januari 1920; att han från och med den 1 juli 1928 är extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med placering såsom verkmästare av 2:a klass vid nyssnämnda varv och med lön enligt 16:e lönegraden i nyssnämnda löneplan; samt att han från och med den 1 januari 1912 är delägare i flottans pensionskassa;

beträffande *Kjellberg*, att han, som är född den 10 maj 1875, varit anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona under tiden den 7 juni 1898—22 april 1902 och den 4 maj 1903—5 maj 1906 samt från och med den 5 maj 1909 till den 1 december 1918, då han befordrades till förman; att han antogs att vara verkmästare vid månadslönarstaten vid flottans varv i Karlskrona från och med den 1 januari 1925; att han från och med den 1 juli 1928 är extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med placering såsom verkmästare av 2:a klass vid nämnda varv och med lön enligt 16:e lönegraden i förenämnda löneplan; samt att han från och med den 1 januari 1925 är delägare i flottans pensionskassa;

beträffande *Langwagen*, att han, som är född den 23 juni 1875, under tiden den 15 januari 1894—20 oktober 1896 var anställd såsom daglönare vid flottans varv i Karlskrona; att han den 9 maj 1900 anställdes såsom kontorist (daglönare) å ingenjördepartementets vid nämnda varv chefskontor; att han den 1 oktober 1904 antogs att vara verkmästare vid månadslönarstaten vid samma varv; att han från sistnämnda tidpunkt tjänstgjort såsom kontorsföreståndare vid ingenjördepartementet; att han från och med den 1 juli 1928 är extra ordinarie tjänsteman vid försvarsväsendet med placering vid ingenjördepartementet såsom kontorsskrivare av 1:a klass och med lön enligt 15:e lönegraden i förut omförmälda löneplan; att han såsom kontorsföreståndare åtnjuter arvode utöver lönen med 1,050 kronor för år; samt att han från och med den 1 oktober 1904 är delägare i flottans pensionskassa.

Direktionen över flottans pensionskassa har i avgivna yttranden över ansökningarna anfört, bland annat, följande:

I skrivelse till direktionen den 22 mars 1929 hade Kungl. Maj:t beträffande befattningshavare, som jämlikt § 2 mom. 2 i gällande reglemente för flottans pensionskassa antagits till delägare i kassan före den 1 juli 1928, funnit gott förklara den omständigheten, att i avseende å befattningshavarens anställning kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet vunnit tillämpning, icke innebära hinder för befattningshavarnas bibehållande i nämnda pensionskassa. På grund härav erlade sökandena alltjämt pensionsavgift till kassan med för verkmästare vid månadslönarstaten föreskrivna belopp. Samtliga sökandena hade, därest de kvarstode i tjänst så länge, att de innehade 30 tjänstår och 55 levnadsår, då uppfyllt föreskrivna villkor för erhållande av fulla pensionsförmåner för den befattning, uti vilken de uppburit avlöning på stat, eller såsom verkmästare, och vore fördensfull jämlikt flottans pensionskassas reglemente och kungörelserna den 15 juni 1922 (nr 360) angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer och den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer berättigade att från och med månaden näst efter den, under vilken de avgått från sin tjänst, årligen åtnjuta pension ur flottans pensionskassa med 729 kronor 60 öre, fyllnadspension av statsverket med 364 kronor 80 öre, pensionstillägg av statsverket med 180 kronor och pensionsförhöjning av statsverket med 765 kronor 60 öre eller med sammanlagt 2,040 kronor. Då de icke åtnjutit lön enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen den 29 juni 1921 (nr 388), vore de vid avgången ur tjänst icke berättigade till den pensionsförbättring, som omförmäldes i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 336) med grunder för pensionsförbättring åt officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare vid armén och marinen. Riksdagen hade emellertid i ett flertal fall på framställning av Kungl. Maj:t medgivit, att pensionsförbättring finge utgå till månadslönare vid marinen, utom i fall, då vederbörande innehaft befattning såsom verkmästare blott kortare tid. Samtliga sökandena hade emellertid innehaft sådan befattning över fem år. Därest sistnämnda kungörelse vore på sökandena tillämplig, vore de vid avgången ur tjänst berättigade att åtnjuta pensionsförbättring med 1,155 kronor 60 öre. Med iakttagande av att pensionstillägg icke utginge till pensionstagare, som åtnjöte pensionsförbättring, skulle under nyssnämnda förutsättning årliga pensionsförmånerna enligt nu gällande grunder för sökandena utgöra: pension ur flottans pensionskassa 729 kronor 60 öre, fyllnadspension av statsverket 364 kronor 80 öre, pensionsförbättring av statsverket 1,155 kronor 60 öre och pensionsförhöjning av statsverket 294 kronor eller sammanlagt 2,544 kronor.

Marinförvaltningen har med skrivelse den 19 februari 1931 till Kungl. Maj:t överlämnat handlingarna i ärendet och därvid anfört, att marinförvaltningen ansåge pensionsförbättring böra utgå till sökandena i enlighet med förut tillämpade, av direktionen över flottans pensionskassa angivna grunder, eller således med ett belopp av 1,155 kronor 60 öre åt envar av dem.

I anledning av ett utav Langwagen i ansökningen framställt yrkande

därom, att beloppet av hans pension måtte bestämmas enligt de grunder, som vore angivna i 1926 års pensionsutrednings betänkande med förslag till ny civil pensionslag m. m., och att han därvid skulle anses jämställd med befattningshavare i 18:e lönegraden, har marinförvaltningen anfört, bland annat, följande:

Då det kunde ifrågasättas, huruvida verkmästare och mästare borde erhålla pensionsförbättring med belopp, som utginge till motsvarande underofficerare eller erhålla pension i enlighet med 1926 års pensionsutrednings förslag, hade marinförvaltningen till yttrande av bland annat direktionen över flottans pensionskassa överlämnat en inom ämbetsverket utarbetad promemoria, vari det framhållits, att sammanlagda pensionsförmånerna i enlighet med det första alternativet borde utgöra vid 55 levnadsår och 30 tjänstår, vad verkmästarna beträffade, 2,544 kronor och, vad mästarerna beträffade, 2,160 kronor, samt i enlighet med det andra alternativet borde utgöra vid 63 levnadsår och 30 tjänstår respektive 2,736 och 2,376 kronor.

Direktionen över flottans pensionskassa hade med anledning därav såsom sin åsikt uttalat, att direktionen icke kunde finna det tillrådligt att vidtaga en pensionsreglering för personalgruppen verkmästare och mästare vid flottans varv, medan den vida talrikare personalgrupp, nämligen underofficerarna, med vilka förstnämnda befattningshavare dittills varit i pensionshänseende likställda, ännu väntade på reglering av sina pensioner. Direktionen ansåge därför, att, intill dess framlagda förslag om pensionsreglering för statens såväl civila som militära befattningshavare slutbehandlats av statsmakterna och vunnit sin lösning, frågor om pensionsförbättring till verkmästare och mästare borde behandlas från fall till fall.

På av direktionen över flottans pensionskassa anförda skäl funne sig marinförvaltningen icke kunna tillstyrka Langwagens ansökning att utöver honom lagligen tillkommande pensionsförmåner erhålla mera än pensionsförbättring till ett belopp av 1,155 kronor 60 öre.

I anslutning till vad sålunda anförts har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att envar av sökandena finge från och med månaden näst efter den, varunder — efter uppnådda 55 levnadsår — avgång från tjänsten ägde rum, under sin återstående livstid uppbära årlig pensionsförbättring med 1,155 kronor 60 öre, att utgå från anslag, som vore eller kunde varda beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension.

Statskontoret, som den 24 februari 1931 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har därvid anfört:

Då riksdagen i flera fall tidigare beviljat verkmästare vid marinen pensionsförbättring efter samma grunder, som i förevarande ärende föreslagits av direktionen över flottans pensionskassa och av marinförvaltningen (jfr Kungl. Maj:ts prop. nr 44/1930 och R. skr. nr 369/1930, punkt 3), samt anledning icke syntes föreligga att för en av sökandena, såsom han begärt, tillämpa andra grunder för avpassande av pensionsförbätt-

ringen, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte hos riksdagen göra framställning i enlighet med marinförvaltningens förslag.

*Departements-
chefen.*

I likhet med myndigheterna anser även jag, att nu förevarande befattningshavare böra komma i åtnjutande av pensionsförbättring samt att denna, i överensstämmelse med i tidigare liknande fall tillämpade beräkningsgrunder, bör bestämmas till 1,155 kronor 60 öre för en var.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen med-
giva,

att envar av verkmästaren av 1:a klass vid flottans varv i Stockholm Ernst Leonard Andersson, verkmästaren av 2:a klass vid samma varv Karl Johan Sjöblom och verkmästaren av 2:a klass vid flottans varv i Karlskrona Adolf Verner Kjellberg må från och med månaden näst efter den, varunder han efter uppnådda 30 tjänstår avgår ur tjänst med pension från flottans pensionskassa, under sin återstående livstid uppbära årlig pensionsförbättring med 1,155 kronor 60 öre, att utgå från anslag, som är eller må vardas beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension; samt

att extra ordinarie kontorsskrivaren av 1:a klass, kontorsföreståndaren vid ingenjördepartementet vid flottans varv i Karlskrona Johan Adolf Teodor Langwagen må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår ur tjänst med pension från flottans pensionskassa, under sin återstående livstid uppbära årlig pensionsförbättring med 1,155 kronor 60 öre, att utgå från anslag, som är eller må vardas beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Vid protokollet:

Olga Gjörloff.